

Aktuāli

Kas jauns publisko iepirkumu tiesiskajā regulējumā?

Jaunā Publisko iepirkumu likuma ietekmi šobrīd ir grūti viennozīmīgi novērtēt, jo, lai jauno likumu ieviestu, Ministru kabinetam vēl ir jāizdod daudz noteikumu. Piemēram, jaunais Publisko iepirkumu likums neapņemas iepirkuma procedūru norises kārtību; to un arī daudzus citus aspektus noteiks Ministru kabinets. Jau šobrīd Ministru kabineta tīmekļa vietnē publiski ir pieejami Ministru kabineta noteikumu projekti par šādiem aspektiem:

1. Iepirkuma procedūru un metu konkursa norises kārtība.

2. Iesnieguma par iepirkuma procedūras pārņēmumiem depozīta samaksas vai iesniegšanas atmaksāšanas kārtība.

3. Publisko iepirkumu paziņojumi un to sagatavošanas kārtība.

4. Par transportlīdzekļu kategorijām, uz kurām iepirkumos attiecināmas īpašas prasības, un transportlīdzekļu darbmūža ekspluatācijas izmaksu aprēķināšanas metodika.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija gatavo arī Ministru kabineta noteikumu projektu par prasībām zālajam publiskajam iepirkumam un šī iepirkuma piemērošanas kārtību.

Taču jau šobrīd viennozīmīgi var apgalvot, ka jaunais publisko iepirkumu tiesiskais regulējums satur gan virkni jauninājumu, gan arī niānsētāku un detalizētāku tiesisko regulējumu daudziem jau zināmiem publisko iepirkumu aspektiem.

Pie būtiskākajiem jauninājumiem, kas jāņem vērā pasūtītājiem, es vēlētos minēt šādus:

1. Ieviesta jauna iepirkuma procedūra – inovāciju partnerības procedūra. Šajā procedūrā kandidēt varēs ikviens piegādātājs, bet piedāvājumu iesniegt varēs tikai tie kandidāti, ko pasūtītājs uzaiņinās. Šī procedūra ir radīta, lai izveidotu ilgtermiņa inovācijas partnerību jauna inovatīva produkta, pakalpojuma vai būvdarbu izstrādei un turpmākai iegādei.

2. Būtiskas izmaiņas notikušas likuma piemērošanas izņēmumos, kur parādījušies vairāki jauni izņēmumi, kad pasūtītāji ir tiesīgi nepiemērot Publisko iepirkumu likumu.

3. Pasūtītāji arī varēs būt piegādātāji, respektīvi, piedāvāt veikt būvdarbus, piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus. Taču vienlaikus jāņem vērā arī izmaiņas, ko jaunais likums ievieš attiecībā uz pasūtītāju savstarpējiem iepirkumu līgumiem, kas paplašina pasūtītāju iespējas veikt iepirkumus no citiem pasūtītājiem un to kontrolē esošajiem vai kontrolējošajiem

RAIVO RAUDZEPE,
zvērīnāts advokāts,
ZAB "Sorainen"

komersantiem vai pasūtītājiem, nepiemērojot Publisko iepirkumu likumu.

4. Paaugstināti līgumcenu sliekšņi, sākot ar kuriem jāpiemēro Publisko iepirkumu likumā noteiktās iepirkuma procedūras. Piegāžu un pakalpojumu gadījumā likumā noteiktās iepirkuma procedūras jāpiemēro, ja paredzamā līgumcena ir 10 000 eiro (šobrīd – 4000 eiro), bet būvdarbu līguma gadījumā – 20 000 eiro (šobrīd 14 000 eiro).

5. Detalizētāk regulēti ar centralizēto iepirkumu institūciju veiktajiem iepirkumiem saistītie aspekti. Vienlaikus ir paaugstināta kopīgā līgumcena preču un pakalpojumu grupās, ko sasniedzot tiešās pārvaldes un pašvaldību iestādēm iestājas pienākums noteiktas preces un pakalpojumus

pirkt no Ministru kabineta noteiktas centralizēto iepirkumu institūcijas. Tiešās pārvaldes iestādēm paaugstinātais līgumcenas sliekšnis ir 1000 eiro (šobrīd – 150 eiro), bet pašvaldību iestādēm – 10 000 eiro (šobrīd – 4000 eiro).

6. Papildus centralizēto iepirkumu institūciju veiktajiem iepirkumiem likumā ir ieviesta iespēja vairākiem pasūtītājiem no dažādām Eiropas Savienības dalībvalstīm kopīgi piešķirt iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, noslēgt vispārīgo vienošanos vai izmantot dinamisko iepirkumu sistēmu.

7. Pasūtītājiem noteikts pienākums mēneša laikā no gadskārtējā budžeta apstiprināšanas dienas publicēt informāciju par plānotajiem iepirkumiem un iepirkuma procedūrām.

8. Pasūtītājiem, sagatavojot iepirkumu, būs jāņem vērā arī publiskā iepirkuma prasības, ko noteiks Ministru kabinets.

9. Jāņem vērā ar noteiktiem iepriekšējiem sodiem saistīti ierobežojumi sodītās personas iekļaut iepirkuma komisijas sastāvā.

Tāpat jāņem vērā, ka prasība veidot iepirkuma komisiju piecu locekļu sastāvā ir obligāta, ja paredzamā līgumcena ir lielāka par 1 000 000 eiro (šobrīd 711 000 eiro).

10. Mainītas gan publikācijas, gan arī vairāku publikāciju termiņi. Piemēram, paziņojums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu jāiesniedz publicēšanai desmit darba dienu laikā pēc tam, kad noslēgts iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās vai pieņemts lēmums par iepirkuma procedūras izbeigšanu vai pārtraukšanu vai dinamiskās iepirkumu sistēmas neizveidošanu. Paredzēts arī paziņojums par līguma izmaiņām, kas būs jāpublicē noteiktu līguma grozījumu gadījumā desmit darba dienu laikā pēc grozījumu spēkā stāšanās.

Pasūtītājiem noteikts pienākums mēneša laikā no gadskārtējā budžeta apstiprināšanas dienas publicēt informāciju par plānotajiem iepirkumiem un iepirkuma procedūrām.

11. Pasūtītājam būs jāievēro Ministru kabineta noteiktie minimālie piedāvājumu iesniegšanas termiņi. Garākus piedāvājuma iesniegšanas termiņus varēs noteikt tikai atsevišķos noteiktos gadījumos.

12. Pasūtītājam jānodrošina elektronisku piedāvājumu un pieņemumu iesniegšana. Izņēmumus no šī vispārīgā pienākuma noteiks Ministru kabinets.

13. Iepirkuma procedūras ziņojums būs jāpublicē pasūtītāja profilā.

14. Izziņas un citi dokumenti no ārvalsts institūcijām pasūtītājam būs jāpieņem un jāatzīst, ja tie būs izdoti ne agrāk kā sešus mēnešus pirms iesniegšanas dienas, ja vien izziņas vai dokumenta izdevējs nebūs norādījis īsāku tā derīguma termiņu. Šobrīd izziņu un citu dokumentu derīguma termiņš ir noteikts – viens mēnesis. Taču Latvijas institūciju izziņas un dokumenti būs derīgi tāpat kā līdz šim – vienu mēnesi.

15. Izslēgšanas un virkne citu noteikumu jāpieņem apakšuzņēmējiem, kuru veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 10 procenti no kopējās līguma vērtības. Šobrīd šis sliekšnis ir 20% no līguma vērtības.

16. Noteikts jauns kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikums – smags profesionālās darbības pārkāpums. Likums nenosaka, kas jāsaprot ar smagu profesionālās darbības pārkāpumu. To noteiks Ministru kabinets.

17. Ja piegādātājs balstīsies uz citas personas saimnieciskajām un finansiālajām iespējām, pasūtītājs varēs prasīt, lai piegādātājs un persona, uz kuras iespējām tas balstās, ir solidāri atbildīgi par līguma izpildi.

18. Informāciju par veiktajiem būvdarbiem, piegādēm un pakalpojumiem, lai pārbaudītu piegādātāja tehniskās un profesionālās spējas, varēs prasīt par ilgāku laika periodu nekā šobrīd noteiktais piecu vai trīs gadu periods.

19. Ierobežota cenas kā piedāvājumu izvērtēšanas kritērija izmantošana, lielāku nozīmi piešķirot kritērijam – saimnieciski visdevīgākais piedāvājums. Pasūtītāji piedāvājumu salīdzināšanai un izvērtēšanai būs tiesīgi izmantot tikai cenu t. s. mazajos iepirkumos, sociālo un citu īpašo pakalpojumu iepirkumos vai, ja sagatavotā tehniskā specifikācija ir detalizēta un citiem kritērijiem nav būtiska nozīme piedāvājuma izvēlē.

20. Likums vairs nesatur daudzkārt kritizēto pasūtītāja pienākumu vērtēt, vai piedāvājums nav nepamatoti lēts, ja piegādātāja vai tā apakšuzņēmēju darbinieku stundas tarifa likme nesasniedz noteikto procentu no vidējās stundas tarifa likmes valstī. Taču jāseko līdzi, kas būs noteikts Ministru kabineta noteikumos.

21. Jaunais likums paredz, ka iepirkuma līgums varētu tikt slēgts ne tikai starp pasūtītāju un piegādātāju, bet arī ar apakšuzņēmējiem. Likums arī nosaka, ka noteiktos apstākļos pēc apakšuzņēmēju pieprasījuma maksājums par apakšuzņēmēja sniegtajiem pakalpojumiem pasūtītājs var pārskaitīt tieši apakšuzņēmējam. Vienlaikus ir padarīti sarežģītāki apakšuzņēmēju nomaiņas noteikumi iepirkuma līguma izpildes laikā.

22. Pasūtītājam ir noteikts pienākums desmit darbdienu laikā pēc dienas, kad stājas spēkā iepirkuma līgums vai tā grozījumi, sa-

vā pircēja profilā ievietot iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās pamattekstu, vai uz vispārīgās vienošanās pamata noslēgta iepirkuma līguma tekstu, ja līgumcena ir vienāda ar Ministru kabineta noteiktajām līgumcenu robežvērtībām vai lielāka, vai noteiktu iepirkuma līguma grozījumu tekstu un grozījumu pamatojumu.

23. Jaunumi ir arī attiecībā uz iepirkuma līgumu grozījumu izdarīšanu. Piemēram, ievērojot noteiktus nosacījumus, pasūtītājam vairs nav jāriko sarunu procedūra, lai grozītu iepirkuma līgumu un saņemtu papildu būvdarbus, pakalpojumus vai piegādes, vai arī, ja līguma grozījumi ir nepieciešami tādu iemeslu dēļ, kurus pasūtītājs iepriekš nevarēja paredzēt.

24. Jaunajā likumā arī tiek ieskicēti gadījumi, kad pasūtītājam ir tiesības vienpusēji atkāpties no iepirkuma līguma. Taču likumā ietvertais uzskaitījums nav izsmeļošs. Pasūtītājs iepirkuma līgumā var noteikt arī citus gadījumus, kad tam būs tiesības vienpusēji atkāpties no iepirkuma līguma.

Kandidātiem un pretendentiem savukārt jāpievērš uzmanība vismaz šādiem jauninājumiem:

1. Piegādātājiem būs lielāka rīcības brīvība, izvēloties juridisko formu piegādātāju apvienībai. Proti, jaunais likums nosaka, ka apvienība, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums slēgt iepirkuma līgumu, var pēc savas izvēles izveidoties atbilstoši pasūtītāja noteiktajam juridiskajam statusam vai noslēgt sabiedrības līgumu, vienojoties par apvienības dalībnieku atbildības sadalījumu.

2. Jaunais likums nosaka īsāku termiņu iesnieguma iesniegšanai iepirkumu

uzraudzības birojā par atklāta konkursa un metu konkursa nolikumā un attiecīgajos paziņojumos par līgumu ietvertajām prasībām no desmit dienām uz septiņām dienām pirms piedāvājumu un metu iesniegšanas termiņa beigām.

3. Viens no visstrīdīgākajiem jauninājumiem ir depozīta ieviešana, kas jāsamaksā noteiktos gadījumos pirms iesnieguma iesniegšanas iepirkumu uzraudzības birojā; pretējā gadījumā iesniegums netiks pieņemts. Depozīts nebūs jāmaksā, ja iesniegumā tiks apstrīdēta iepirkuma procedūras pārtraukšanas (bet ne izbeigšanas. – Autora komentārs) likumība vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktās prasības. Depozīta apmērs ir 0,5 procenti no paredzamās līgumcenas, bet ne vairāk kā 15 000 eiro būvdarbu līguma gadījumā un 840 eiro publiska pakalpojuma līguma un piegādes līguma gadījumā. Depozītu atmaksās atpakaļ iesnieguma iesniedzējam tikai likumā noteiktajos gadījumos, piemēram, pēc tam, kad stāties spēkā pasūtītājam nelabvēlīgs lēmums vai iesniegums tiks atsaukts līdz tā izskatīšanai iesniegumu izskatīšanas komisijā. Taču likums neparedz, ka depozītu atmaksās atpakaļ, ja iesniegumu izskatīšanas komisija iesniegumu noraidīs, izņemot, ja vēlāk ar spēkā stājušos tiesas spriedumu būs uzdots depozītu atmaksāt atpakaļ iesniedzējam.

Nobeigumā vēlos vēlreiz akcentēt, ka Publisko iepirkumu likums ir tikai daļa no jaunā tiesiskā regulējuma. Pamatojoties uz likumu, Ministru kabinets izdos vairākus noteikumus, kas būs tikpat svarīga jaunā tiesiskā regulējuma sastāvdaļa kā pats likums. Darbs pie izdodamajiem Ministru kabineta noteikumiem vēl notiek.

Viens no visstrīdīgākajiem jauninājumiem ir depozīta ieviešana, kas jāsamaksā noteiktos gadījumos pirms iesnieguma iesniegšanas iepirkumu uzraudzības birojā; pretējā gadījumā iesniegums netiks pieņemts.